

Τ Ο Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Ο Ν
Ο Ρ Θ Ο Δ Ο Ξ Ο Ν Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α Σ Τ Ι Κ Ο Ν Δ Ι Κ Α Ι Ο Ν
Κ Α Τ Α Τ Α Ε Τ Η 1968 Κ Α Ι 1969 *

Υ Π Ο
Α Ν Α Σ Τ . Π . Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Φ Ι Λ Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ

Τ Μ Η Μ Α Π Ρ Ω Τ Ο Ν
Γ Ε Ν Ι Κ Ο Ν Μ Ε Ρ Ο Σ

§ 1. Ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας.

1. * Ἀρχιεπ. Β α σ ι λ ε ί ο υ : Ἡ ἐκκλησιολογία τοῦ μεγάλου Βασιλείου (ρωσ.) ἐν *Messenger de l' Exarchat du Patriarche russe en Europe orientale*, τ. 16 τεύχ. 62/63 (1968) σ. 122-150.

2. * A. Brunello: *Le chiese orientali e l' unione. Prospetto storico e statistico*, Milano 1966.

3. * J. M. Casciaro: *El concepto de ekklesia en el A. Testamento ἐν Estudios Biblicos* τ. 25 (1966) σ. 317-348, τ. 26 (1967) σ. 5-38.

4. * Κ. Κ α ρ α κ ό λ η : Ἡ ἐκκλησιολογία τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, *Θεσσαλονίκη* 1968.

5. Ἰ. Κ α ρ μ ή ρ η : Ὁρθόδοξος ἐκκλησιολογία, ἐν *Θεολογία* τ. 39 (1968) σ. 497-536, τ. 40 (1969) σ. 34-91.

6. * M. Lods: *Unité de l' Église. Les limites de l' hérésie chez les premiers Pères*, ἐν *Études théologiques et religieuses* τ. 42 (1967) σ. 81-89.

7. * P. Muraillé: *L' Église, peuple de l' Oikouménè d' après s. Grégoire de Nazianze. Notes sur l' unité et l' universalité ἐν Ephemerides theologicae Lovanienses* τ. 44 (1968) σ. 155-178.

8. * L. Pernveden: *The concept of the Church in the Shepherd of Hermes*, Lund 1968.

---

*. Τὸ προηγούμενον (δέκατον) δελτίον, ἀναφερόμενον εἰς τὰ ἔτη 1966 καὶ 1967 ἐδημοσιεύθη ἐν *Θεολογία* 40 (1969), τ. σ. 507-533. Εἰς τὰ προηγούμενα δελτία, ἰδίᾳ τὸ πρῶτον, ἐκτίθενται αἱ κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν ἀκολουθοῦμεναι ἀρχαὶ καὶ ἀναγράφονται αἱ χρησιμοποιούμεναι συντμήσεις.

9. Πολυκάρπου Λιώση μητρ. Σισανίου καὶ Σιατίστης: Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θεοσύστατον ἴδρυμα καὶ οὐχὶ νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, Ἀθήναι 1969.

10. * H. R a h n e r: Symbole der Kirche. Die Ekklesiologie der Väter, Salzburg 1964.

11. * H. S. V o g t: Coetus Sanctorum. Der Kirchenbegriff des Novatian und die Geschichte einer Sonderkirche, Bonn 1968.

12. * F. W i n k e l m a n n: Grosskirche und Häresien in der Spätantike ἐν Forschungen und Fortschritte τ. 41 (1967) σ. 243-247.

Διὰ τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας βλ.

13. Κιφελεβ Ζελλέκε: Περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, (Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις), Ἀθήναι 1969.

§ 2. Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον.

14. * K. B e y s c h l a g: 1. Klemens 40-44 und das Kirchenrecht ἐν Reformatio und Konfessio. Festschrift für W. Maurer, Berlin-Hamburg 1965 σ. 9-22.

15. * W. B ö c k e n f ö r d e: Das Rechtsverständnis der neueren Kanonistik und die Kritik R. Sohms. Eine ante-kanonistische Studie zum Verhältnis von Kirche und Kirchenrecht, Theol. Diss., Münster 1969.

16. H. v. C a m p e n h a u s e n: Die Begründung kirchlicher Entscheidungen beim Apostel Paulus. Zur Grundlegung des Kirchenrechts², Heidelberg 1965.

17. A. M. R o u i o - V a r e l a: Die katholische Reaktion auf das «Kirchenrecht I» Rudolph Sohms ἐν Jus Sacrum. Klaus Mörsdorf zum 60. Geburtstag, München 1969 σ. 15-52.

§ 5. Συλλογαὶ πηγῶν καὶ γενικὰ βοηθήματα.

18. Ν. δ. 126 τῆς 15/17 Φεβρουαρίου 1969 Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

19. Κανονισμὸς ὑπ' ἀρ. 1 τῆς 31 Μαρτίου 1969 Περὶ ὀργανισμοῦ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν σωμάτων καὶ ὀργάνων.

20. Ν. δ. 344 τῆς 13/13 Νοεμβρίου 1969 Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ν.δ. 126/69 Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

21. * J. C l. B e s s e: Dictionnaire des sources du droit de l'Église τευχ. I, Genève 1967.

22. Α. Χριστοφιλοπούλου: Τὸ ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον κατὰ τὰ ἔτη 1966 καὶ 1967 ἐν Θεολογία τ. 40 (1969) σ. 507-533.

23. C. de Clercq: *Fontes iuridici ecclesiarum orientalium*. Studium historicum, Romae 1967.

24. * A. Garcia y Garcia: *Historia del derecho canonico* τ. I: *El primer milenio*, Salamanca 1967.

25. * P. Panayotakos: *Les bases du droit ecclésiastique dans l'Église orthodoxe orientale* ἐν *Revista espanola del derecho canonico* τ. 19 (1964) σ. 619-626.

26. Ι. Πετριτάκη: Ἡ βάσει τῶν κανονικῶν κειμένων ἐνότης τοῦ Ἀποστολικῷ Σώματος. Ἡ ἀρχὴ τῆς προόδου ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ (Ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ) ἐν *ΑΕΚΔ* τ. 24 (1969) σ. 7-20.

27. W. M. Plöchl: *Geschichte des Kirchenrechts* τ. I-V, Wien-München 1953-1969.

28. A. Pötz: *Neue kirchenrechtliche Gesetzgebung in Griechenland* ἐν *Oesterreichisches Archiv für Kirchenrecht* τ. 19 (1968) σ. 174-187.

29. Α. Στάν: *Περὶ τῶν θεμελιωδῶν κανονικῶν ἀρχῶν τῆς Ὀρθοδοξίας*, ἐν *Θεολογία* τ. 39 (1968) σ. 5-18.

30. * Τοῦ αὐτοῦ: *Das Wesen des orthodoxen Kirchenrechts. Göttliche Setzung oder geschichtlich wandelbar?* ἐν *Kyrios* τ. 8 (1968) σ. 146-163.

31. Θεοκλήτου Στράγκα: *Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ἱστορία ἐκπηγῶν ἀψευδῶν 1817-1967*, τ. Α', Ἀθήναι 1969.

32. Σπ. Τρωιάνου: *Ὁ νέος Κῶδιξ Πολιτικῆς Δικονομίας καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον ἐν Νέον Δίκαιον* τ. 24 (1968) σ. 477-486.

33. J. Zuzek: *Überblick über die neuere Entwicklung des orientalischen Kirchenrechts* ἐν *Concilium* τ. 1 (1965) σ. 686-696.

34. Τοῦ αὐτοῦ: *A code for the orthodox Churches* αὐτόθι τ. 8 (1969) σ. 74-79.

35. Σ. Ἀγουρίδου: *Ἀμίλλας Ἀλιβιζᾶτος*, ἐν *Ἐκκλησία* τ. 46 (1969) σ. 485-486.

36. Γ. Κονιδάρη: *Ὁ Ἀμίλλας Ἀλιβιζᾶτος 1887-1969 ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, αὐτόθι σ. 483-485 καὶ σ. 486-501.

37. Ἐμμ. Κωνσταντινίδου: *Ἀμίλλα Ἀλιβιζᾶτου ἀναγραφή τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν καὶ λοιπῶν δημοσιευμάτων (1910-1969)*, αὐτόθι σ. 502-510.

38. Κ. Μ π ό ν η: 'Αμίλλκας 'Αλιβιζᾶτος, αὐτόθι σ. 469-482 καὶ ἐν Νέα 'Εστία τ. 86 (1969) σ. 1397-1405.

39. Ι. Π α ν α γ ο π ο ύ λ ο υ: Κωνσταντῖνος Μ. Πάλλης (1867-1942) ἐν Ν.Β. τ. 19 (1968) σ. 689-700.

§ 6. Βοηθητικοὶ ἐπιστημονικοὶ κλάδοι.

40. * Α. Α d a m: Lehrbuch der Dogmengeschichte, τ. Ι. Die Zeit der alten Kirche, 1965.

41. Handbuch der Kirchengeschichte ἐκδ. ὑπὸ Η. J e d i n τ. ΙΙΙ 2. Vom kirchlichen Hochmittelalter bis zum Vorabend der Reformation ὑπὸ Η. - G. B e c k - K. A. F i n k κλπ., Freiburg 1968.

42. * G. O s t r o g o r s k y: Storia dell' impero bizantino μετ. P. Leone, Torino 1968.

43. Γ ο ὓ α ὐ τ ο ὓ: History of the byzantine State μετ. Joan Hussey², Oxford 1968.

44. B. A l t a n e r - A. S t u i b e r: Patrologie,⁷ Freiburg 1966.

45. P. M e i n h o l d: Geschichte der kirchlichen Historiographie, Freiburg 1967.

46. * J. Q u a s t e n: Patrologia μεταφρ. N. Berghin τ. Ι, Torino 1967.

47-48. G. W. H. L a m p e: A Patristic Greek Lexikon τευχ. ΙV (μετεώρισμα-προκατατίθημι), Oxford 1965 καὶ V (προκαταυγάζω-ὠχρία. Addenda et corrigenda), Oxford 1968.

49. E. K i e s s l i n g - W. R ü b s a m: Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden, Suppl. Ι (1940-1966), τευχ. 1 (Α-Κ), 2 (Λ-Ω), Amsterdam 1969.

§ 9. 'Η ἔναντι τῆς Πολιτείας στάσις τῆς 'Εκκλησίας.

50. * P. D e m e t r o p o u l o s: Kirche und Staat in griechisch-orthodoxer Sicht ἐν Kirche im Osten τ. 10 (1967) σ. 22-23.

51. * R. D e n i e l: Omnis potestas a Deo. L' origine du pouvoir civil et sa relation à l' Église ἐν Recherches de science religieuse τ. 56 (1968) σ. 43-85.

52-53. * R. M e n e g h e l l i: Cristianesimo e storia. Riflessioni sul pensiero di S. Paolo intorno ad alcuni fondamentali aspetti

della vita sociale, Padova 1966. Πρβλ. W. S a n g i o r g i ἐν Rivista internazionale di filosofia del diritto τ. 45 (1968) σ. 406-413.

54. I. Π ε τ ρ ι τ ά κ η: Ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ... Συστήματα σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις καὶ Ρωμαιοκαθολικοῖς ἐν ΑΕΚΔ τ. 23 (1968) σ. 22-37.

55. * R. W a l k e r: Studie zu Röm. 13, 1-7, München 1966.

§ 10. Θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει.

56. * M. A d i n o l f i: Stato civile dei cristiani «forestieri e pellegrini» (1 Pt 2,11) ἐν Antonianum τ. 42 (1967) σ. 420-434.

57. K. A l a n d: Kirche und Staat in der alten Christenheit ἐν Kirche und Staat. Festschrift für H. Kunst, Berlin 1967 σ. 19-49.

58. T o ũ α ὐ τ ο ũ: The relation between Church and State in early times ἐν Journal of theological studies τ. 19 (1968) σ. 115-127.

59. T. D. B a r n e s: Legislation against the Christians ἐν The Journal of roman studies τ. 58 (1968) σ. 32-50.

60. * R. A. B a u m a n: Tertullian and the crime of sacrilegium ἐν Journal of religious history τ. 4 (1967) σ. 175-183.

61. * L. C e z a r d: Histoire juridique des persécutions contre les chrétiens, Roma 1967.

62. * R. F r e u d e n b e r g e r: Das Verhalten der römischen Behörden gegen die Christen im 2. Jahrhundert, München 1967.

63. T o ũ α ὐ τ ο ũ: Christenreskript. Ein umstrittenes Reskript des Antoninus Pius ἐν Zeitschrift für Kirchengeschichte τ. 78 (1967) σ. 1-14.

64. T o ũ α ὐ τ ο ũ: Das angebliche Christenedikt des septimius Severus ἐν Wiener Studien N.F. τ. 2 (81) (1968) σ. 206-217.

65. * O. G i o r d a n o: I cristiani nel III secolo, l' editto di Decio, Messina [1968].

66. E. G r i f f e: Les persécutions contre les chrétiens aux Ier et IIe siècles, Paris 1967.

67. P. K e r e s z t e s: Hadrian's rescript to Minucius Fundanus ἐν Latomus τ. 26 (1967) σ. 54-66.

68. T o ũ α ὐ τ ο ũ: The emperors Hadrian's rescript to Minucius Fundanus ἐν Phoenix τ. 21 (1967) σ. 120-129.

69. T o ũ α ὐ τ ο ũ: The massacre at Lugdunum in 177 a. D. ἐν Historia τ. 16 (1967) σ. 75-86.

70. T o ũ α ὐ τ ο ũ: Marcus Aurelius a persecutor? ἐν Harvard theological review τ. 61 (1968) σ. 321-341.

71. E. Koestermann: Ein folgenschwerer Irrtum des Tacitus (Ann. 15, 44, 2 ff) ? ἐν *Historia* τ. 16 (1967) σ. 456-469 καὶ ἰταλική μετάφρασις ἐν **Critica storica* τ. 6 (1967) σ. 745-759.

72. H. Rahner: L' Église et l' État dans le Christianisme primitif. Textes choisis μεταφρ. G. Zinck, Paris 1964.

§ 11. Πηγαὶ ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου.

73. * J. Derrett: Law in the New Testament ἐν *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft* τ. 56 (1965) σ. 184-195.

74. * J. A. Fitzmyer: Saint Paul and the Law ἐν *Jurist* τ. 27 (1967) σ. 18-36.

75. * A. F. Klijn: The Pseudo-Clementines and the Apostolic Decree ἐν *Novum Testamentum* τ. 10 (1968) σ. 305-312.

76. * J. Mac Kenzie: Law in the New Testament ἐν *Jurist* τ. 26 (1966) σ. 167-180.

77. * T. D. Barnes: Pre-Decian Acta Martyrum ἐν *Journal of the theological studies* τ. 19 (1968) σ. 509-531.

78. S. Pezzella: Gli Atti dei martiri. Introduzione a una storia dell' agiografia, Roma 1965.

§ 12. Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον.

79. G. Bruck: Die Christianisierung der spätrömischen Kupfermünzen ἐν *Atti del VI Congresso internazionale di archeologia cristiana* (1962), Città del Vaticano 1965, σ. 521-526.

80. P. Bruun: Early christian symbolism on coins and inscriptions αὐτόθι σ. 527-535.

81. A. Cameron: Gratians repudiation of the pontifical Robe ἐν *The Journal of roman studies* τ. 58 (1968) σ. 96-102.

82. * M. R. Cataudella: Per la cronologia dei rapporti fra cristianesimo e impero agli inizi del IV sec. ἐν *Siculorum Gymnasium* τ. 20 (1967) σ. 83-110.

83. * V. Coloni: L' uso del greco nella liturgia del giudaismo e la novella 146 di Giustiniano, Milano 1964.

84. * C. H. Coster: Late Roman studies, Cambridge Mass. 1968. 'Η ὕπ' ἀρ. 10 μελέτη: A review of Rome and the City of God: An essay on the constitutional relationships of empire and Church in the fourth century.

85. G. D a g r o n: L' empire romain d' Orient au IVe siècle et les traditions politiques de l' Hellénisme. Le témoignage de Thémistios ἐν Travaux et Mémoires τ. 3 (1968) σ. 1-242. Τὸ κεφ. IV (σ. 147-198) διὰ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

86. * F. F a b b r i n i: La manumissio in ecclesia, Milano 1964.

87. * W. K a h l e: Über den Begriff «Ende des Konstantinischen Zeitalters» ἐν Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte τ. 17 (1965) σ. 206-234.

88. * K. P. M a t s c h k e: Politik und Kirche im spätbyzantini-schen Reich. Athanasios I, Patriarch von Konstantinopel 1289-1293, 1303-1309 ἐν Wissenschaftliche Zeitschrift der Universität Leipzig τ. 15 (1966) σ. 479-486.

89. * A. M o m i g l i a n o: Il conflitto tra Paganesimo e Cristianesimo nel secolo IV, Torino 1968.

90. H. M o n t g o m e r y: Konstantin, Paulus und das Lichtkreuz ἐν Symbolae Osloenses τ. 43 (1968) σ. 84-109. (Διὰ τὴν ἔκφρασιν «ἐπίσκοπος τῶν ἐκτός»).

91. * Μ. Πέτροβιτς: Ὁ ρόλος τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὰς συνόδους (σερβ.) ἐν Glasnik Srp. pravosl. crkve τ. 50 (1969) σ. 193-195.

92. J. A. S t r a u b: Constantine as κοινὸς ἐπίσκοπος. Tradition and innovation in the representation of the first christian emperor's majesty ἐν Dumbarton Oaks Papers τ. 21 (1967) σ. 37-55.

93. G. T h o m a s: Maximin Daia's policy and the edicts of toleration ἐν Antiquité classique τ. 37 (1968) σ. 172-185.

94. Σ π. Τρωϊάνου: Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων παρεχομένων ἐνόρκων ἐγγυήσεων, ἐν Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τ. 12 (1965) (ἐκδ. 1968) σ. 130-168.

95. J. V o g t: Toleranz und Intoleranz im constantinischen Zeitalter: der Weg der lateinischen Apologetik ἐν Saeculum τ. 19 (1969) σ. 344-361.

§ 13. Ἀνώνυμα κωδικοποιητικὰ ἔργα.

96. * B. B o t t e: 'A propos de la Tradition apostolique ἐν Recherches de théologie τ. 23 (1966) σ. 177-186.

97. * Τ ο ὺ α ὕ τ ο ὺ: Hippolyte, La Tradition apostolique² (Sources chrétiennes 11 bis), Paris 1968.

98. * G. Dix - H. Chadwick: The treatise on the apostolic tradition of St. Hippolytus of Rome, London 1968.

§ 14. Κανόνες τοπικῶν συνόδων.

99. * J. Th. Sawicki: Bibliographia synodorum particularium, Città del Vaticano 1967.

§ 15. Κανόνες, ἀποφάσεις καὶ πρακτικὰ οἰκουμενικῶν καὶ πατριαρχικῶν συνόδων.

100. * G. Kretschmar κλπ.: The councils of the Church. History and analysis, Philadelphia 1966.

101. Σ τ. Σάκκου: Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος τοῦ 1170 ἐν Θεολογικῶν Συμπόσιον. Χαριστήριον εἰς Π. Χρήστου, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 311-352.

102. * D. Stiernon: Constantinople IV (Histoire des conciles oecuméniques 5), Paris 1967.

103. Τοῦ αὐτοῦ: Autour de Constantinople IV (869-870) ἐν REB τ. 25 (1967) σ. 155-188.

§ 16. Κανόνες πατέρων.

104. * E. Krischker: Zur Sprache der Regula Pachomii in der lateinischen Version des Hieronymus, Diss. Wien 1966 (δακτυλ.)

105. * Marie Madeleine van Molle: Confrontation entre les Règles et la littérature pachômienne postérieure ἐν La vie spirituelle τ. 86 (1968) σ. 394-424.

106. * H. Quecke: Ein Pachomiuszitat bei Schenute ἐν Probleme der koptischen Literatur=Wissenschaftliche Beiträge der Universität Halle-Wittenberg 1968 σ. 155-172.

§ 17. Αὐτοκρατορικοὶ νόμοι.

107. * B. Albanese: Giustiniano e il «silenzio del canone». Nota sulla novella 137 ἐν Studia et documenta historiae et juris τ. 33 (1967) σ. 18-39.

108. I. M. Πετριτάκη: Collectiones. Νόμων βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἀνεπισήμων τοιούτων συλλογῶν, βασιλικῶν προσταγμάτων καὶ

χρυσοβούλλων πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κανονικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας ἐν ΑΕΚΔ τ. 23 (1968) σ. 136-157.

§ 18. Συλλεκτικὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ ἔργα καὶ νομολογία.

109. * B. Ryla: Theodori Balsamonis Corpus nomocanonicum in codice graeco membranaceo Olomuncii servatum describitur ἐν Studie o Rukopisech τ. 7 (1968).

110. J. Vasic: L'oeuvre juridique de ss. Constantin-Cyrille et Méthode ἐν Κυρίλλω καὶ Μεθοδίῳ τόμος ἐόρτιος τ. Β', Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1968 σ. 161-175.

§ 19. Ἐγγραφα, ἐπιγραφαί, σφραγίδες καὶ φιλολογικαὶ πηγαὶ ἐκ τῆς βυζαντινῆς περιόδου.

Α'. Ἐγγραφα ἐπὶ παπύρων.

111. J. W. Barns-H. Zilliacus: The Antinoopolis papyri τ. III, London 1967 ἀρ. 188 (Στ' /Ζ' αἰ. «εὐαγγῆς ξενῶν»), 196 (Στ' /Ζ' αἰ. περιουσιακαὶ σχέσεις ἐκκλησίας).

112. H élène Cadell: Papyrologica ἐν Chronique d' Égypte τ. 42 (1967) σ. 189 ἐπ., ἰδίᾳ σ. 195-201. Φιλολογικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ P. Strasb. 15 καὶ Bad. 91 ἀφορώντων περιουσίαν μοναχῶν.

113. L. Ingrams κλπ.: The Oxyrhynchus Papyri τ. XXXIV London 1968 ἀρ. 2729 (Δ' αἰ.). Μνεία «τοῦ πλοίου Θεοδώρου τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν».

114. H. Metzger: Eine byzantinische Notariatsurkunde aus der Papyrussammlung Erzherzog Rainer ἐν Jahrbuch der Oesterreichischen Byzantinischen Gesellschaft τ. 14 (1965) σ. 1 ἐπ. = Sammelbuch griechischer Urkunden aus Aegypten τ. VIII 2 (1967) ἀρ. 9876 (ἔτ. 534). Μίσθωσις ἀγροτικῶν ἀκινήτων ὑπὸ ἐπισκόπου.

115. * H. Musurillo: Early christian economy. A reconsideration of P. Amherst 3 (a) (=Wilcken Cherst. 126) ἐν Chronique d' Égypte τ. 31 (1956) σ. 124-134.

116. P. Parsons κλπ.: The Oxyrhynchus Papyri τ. XXXIII London 1968 ἀρ. 2673 (ἔτ. 304). Ἐνδιαφέρων διὰ διωγμούς, βαθμούς κατωτέρων κληρικῶν (ἀναγνώστης) καὶ ἐκκλ. περιουσίαν.

117. * A. Traversa: Dieci frammenti di papiri cristiani ... ἐν Studi e materiali di storia delle religioni τ. 38 (1967) σ. 578 ἐπ. = Sammelbuch griechischer Urkunden aus Aegypten τ. X 1 (1969) ἀρ. 10472 (Στ' αἰ.). Μίσθωσις ἐκκλ. ἀκινήτων (?).

Β'. Λοιπὰ ἔγγραφα.

118. G. T. Dennis: The deposition and restoration of patriarch Matthew I, 1402-1403 ἐν Polychordia, Festschrift Fr. Dölger II=Byzantinische Forschungen τ. 2 (1967) σ. 100-106.

119. Τοῦ αὐτοῦ: Two unknown documents of Manuel II Palaeologus ἐν Travaux et Mémoires τ. 3 (1968) σ. 397-404.

120. A. Guillou: Saint-Nicodème de Kellarana (1023/1024-1232), Città del Vaticano 1968.

121. * Τοῦ αὐτοῦ: Le fonti diplomatiche greche nel periodo bizantino e normanno in Italia ἐν Atti del Quarto Congresso per la storia Calabrese, Napoli 1969, σ. 85-103.

122. W. Helfer: Das Testament des Patriarchen Isidoros (1347-1349/50) ἐν Jahrbuch der Oesterreichischen Byzantinischen Gesellschaft τ. 17 (1968) σ. 73-84.

123. W. Hörandner: Leon Metropolit von Sardes und die Briefsammlung im Neap. III A 6 ἐν Polychordia κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 118) σ. 227-237.

124. A. Kambylis: Zu den Urkunden des Athosklosters Kutlumusiu ἐν Byzantion τ. 37 (1967) σ. 82-90.

125. V. Laurent: Les faux de la diplomatie patriarcale. La lettre de Sophrone Ier en faveur de l'archonte Georges Pôlos (août 1464) ἐν REB τ. 26 (1968) σ. 265-278.

126. J. Longnon—P. Topping: Documents sur le régime des terres dans la Principauté de Morée au XIVe siècle, Paris κλπ. 1969.

127. O. Mazal: Die Praktika des Athosklosters Xeropotamu ἐν Jahrbuch der Oesterreichischen Byzantinischen Gesellschaft τ. 17 (1968) σ. 85-115.

128. * P. Nicolopoulos: Il codice Vatic. gr. 2605. Copie di documenti del monastero del Patirion ἐν Atti... Calabrese (ἀνωτ. ἀρ. 121) σ. 71-74.

129. N. Oikonomidès: Actes de Dionysiou, Paris 1968.

130. G. Ostrogorsky: Das Chrysobull des Despoten Johannes Orsini für das Kloster von Lykusada ἐν Recueil des travaux de l'Institut d'études byzantines τ. 11 (1968) σ. 205-213.

131. * I. Oudot: Patriarchatus Constantinopolitani acta selecta τ. II, Grottaferrata 1967.

132-134. Θ. Τζαννετάτος: Τὸ Πρακτικὸν τῆς λατινικῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας τοῦ 1264 καὶ ἡ ἐπιτομὴ αὐτοῦ, Ἀθήναι 1965. Πρβλ. κριτικὴν Π. Παναγιωτάκη ἐν ΕΕΒΣ τ. 34 (1965) σ. 378-384 καὶ Θ.

Τζαννετάτον ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τ. 17 (1966/1967) σ. 60-110.

135. Θ. Τζαννετάτου: Τὸ Πρακτικὸν τῆς λατινικῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας καὶ ἡ ἐπιτομὴ αὐτοῦ, ἐν Πρακτικὰ τρίτου Πανιωνίου συνεδρίου τ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1967 σ. 366-373.

136. N. Wilson - J. Darrouzès: Restes du cartulaire de Hiéra-Xerochoraphion ἐν REB τ. 26 (1968) σ. 5-47.

Γ'. Νέαι ἐπιγραφαί.

137. R. P. Harper: Tituli Comanorum Cappadociae ἐν Anatolian studies τ. 18 (1968) σ. 135 ἐπ. ἀρ. 8,06. Χωρεπίσκοπος.

138. Α. Ὁρλάνδου: Δύο παλαιοχριστιανικὰ βασιλικὰ τῆς Κῶ, ἐν Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερὶς 1966 σ. 94 ἀρ. 4. Ἐνθηκάρις.

Δ'. Σφραγίδες.

139. V. Laurent: Le Corpus des sceaux de l' empire byzantin, τ. V, L' Église, 2 B, Paris 1965.

Ε'. Φιλολογικὰ κείμενα.

140. * E. Amand de Mendieta: L' authenticité des lettres ascétiques 42 à 45 de la Correspondance de s. Basile de Cesarée ἐν Recherches de science religieuse τ. 56 (1968) σ. 241-264.

141. J. Gill: An unpublished letter of St. Théodore the Studite ἐν OCP τ. 34 (1968) σ. 62-69. Σχετικῶς πρὸς γάμον Κωνσταντίνου Στ'.

142. * G. May: Die Datierung der Rede «In suam ordinationem» des Gregor von Nyssa und die Verhandlungen mit den Pneumatomachen auf dem Konzil von Konstantinopel 381 ἐν Vigiliae christianae τ. 23 (1969) σ. 38-57.

143. A. M. Ritter: Gregor von Nyssa, In suam ordinationem. Eine Quelle für die Geschichte des Konzils von Konstantinopel 381? ἐν Zeitschrift für Kirchengeschichte τ. 79 (1968) σ. 308-328.

144. * D. Rutledge: Cosmic theology. The ecclesiastical hierarchy of Pseudo-Denys, London 1964.

145. * R. Sierra Bravo: Doctrina social y economica de los Padres de la Iglesia, Madrid 1967.

146. * R. Staats: Die Datierung von «In suam ordinationem» des Gregor von Nyssa ἐν Vigiliae Christianae τ. 23 (1969) σ. 58-59.

147. L. G. Westerink: Arethae arch. Caesariensis Scripta minora τ. I, Lipsiae (Bibliotheca Teubneriana) 1968. Μεταξὺ ἄλλων καὶ

ἐπὶ θεμάτων ἐκκλ. δικαίου: τετραγαμία Λέοντος Σ', ἄσυλον, μετάθεσις ἐπισκόπων.

148. G. D a g r o n: La vie ancienne de saint Marcel l' Acémète ἐν *Analecta Bollandiana* τ. 86 (1968) σ. 271-321. Ἰδιὰ σ. 293 δι' ἀνάδειξιν ἡγουμένου καὶ 306 ἐπ. δι' ἀπομάκρυνσιν μοναχῶν ἀπὸ μονῆς.

149. W. L a c k n e r: Zwei griechische inedita über die Märtyrer Klaudios, Asterios, Neon und Theonilla αὐτόθι τ. 87 (1969) σ. 115-132. Πληροφορίαι διὰ διωγμοὺς ἄνευ ἱστορικῆς ἀξίας.

§ 20. Ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν ξένην κυριαρχίαν κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον.

150. * M e l e t i o s: L' organisation actuelle du Patriarcat de Constantinople ἐν *Année canonique* τ. 11 (1967) σ. 99-102.

151. N. P a n t a z o p o u l o s: Mythical and pragmatcal elements in the concept of Islamic privileges to the Christians. Rapport au Pième Congrès international des études du Sud-Est Européen, Athènes 1970.

152. S t. R u n c i m a n: The Great Church in captivity. A study of the Patriarchate of Constantinople from the eve of the Turkish conquest to the greek War of Independance, Cambridge 1968.

§ 21. Πηγαὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἐκ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.

153. N. P a n t a z o p o u l o s: Church and law in the Balkan peninsula during the Ottoman rule, Thessaloniki 1967.

154. Σ π. Τ ρ ω ῖ ἄ ν ν ο υ: Νομοκάνων «πάνυ ὠφέλιμον καὶ πλουσιώ-
τατον». Ὁ ὑπ' ἀρ. 8 κώδιξ τῆς Λίνδου ἐν *ΑΕΚΔ* τ. 23 (1968) σ. 38-53, 97-
118, 162-176, τ. 24 (1969) σ. 35-55.

Μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα, ἐν:

155. Ἐ λ ἔ ν η ς Κ ο ὑ κ κ ο υ: Ἡ ἀνέκδοτος διαθήκη τοῦ ἀρχιεπι-
σκόπου Φιλαδελφείας Μελετίου Τυπάλδου ἐν *Πρακτικὰ τρίτου Πανιονίου συν-
εδρίου* τ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1967 σ. 137-153.

156. Θ. Κ ο ζ ὄ ρ η: Ἐν πατριαρχικὸν σιγίλλιδες γράμμα περὶ τῆς
ιεραῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Ζιτζίης Ἰωαννίνων ἐν *ΑΕΚΔ* τ. 24 (1969)
σ. 16-22.

157. Μ. Μ α ν ο ὄ σ α κ α: Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ γράμματα (1574-

1806) πρὸς τοὺς ἐν Βενετία μητροπολίτας Φιλαδελφείας καὶ τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ἀδελφότητα, Βενετία 1968.

158. Π. Νικολοπούλου: Ἐγγραφα μονῆς Διονυσίου (Ἁγίου Ὁρους) ἐκ Ζακύνθου, ἐν Πρακτικὰ τρίτου Πανιονίου Συνεδρίου τ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1967 σ. 253-263.

159. W. M. Plöchl: Der Kanonismus der griechisch orthodoxen Dreifaltigkeitskirche zu Wien ἐν Zeitschrift der Savigy-Stiftung, Kan. Abt. τ. 53 (1967) σ. 97-109.

160. Γ. Στογιόγλου: Περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ἰ. μονῆς τῆς Φανερωμένης. Ἀνέκδοτα σιγίλλια καὶ λοιπὰ περὶ αὐτῆς ἔγγραφα, ἐν Θεολογικὸν Συμπόσιον. Χαριστήριον εἰς Π. Χρήστου, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 421-462.

§ 22. Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι.

I. Ἱστορικῶς.

161. Ν. Πανταζοπούλου: G. L. v. Maurer ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τ. 13 (1968) σ. 1345 ἐπ. ἰδίᾳ σ. 1387-1420.

162. * H. Rall: Russische und bayerische Einflüsse auf das neugriechische Staatskirchenrecht von 1833 ἐν Saeculum τ. 20 (1969) σ. 93-109.

163. C. Vavoukos: Church and State in modern Greece. A review article ἐν Balkan studies τ. 9, 1 (1968) σ. 209-226.

§ 23. Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι.

II. Δογματικῶς.

164. Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος (15 Νοεμβρίου 1968) ἀρθρ. 1,16 καὶ 122. Πρβλ. ἀρθρ. 14 § 4, 30 § 2, 31 § 2, 39 § 2, 41 § 1.

165. Ν.δ. 301 τῆς 25/27 Σεπτεμβρίου 1969 Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Ἰσραηλιτικῶν κοινοτήτων διατάξεων.

166. Ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 207-211. Διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν περὶ θρησκείας καὶ ἐκκλησίας διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

167. Προτάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τελικὴν διατύπωσιν ἀρθρ. 1, 2 καὶ 11 τοῦ σχεδίου Συντάγματος αὐτόθι σ. 286-290.

168-169. Γ. Γιαννοπούλου: Ποία ἢ συνταγματικῶς προστα-

τευομένη ἔννοια τῆς «γνωστῆς θρησκείας». Διάκρισις ταύτης ἀπὸ αἰρέσεως. Προσηλυτισμός, ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 1028-1030. Πρβλ. *Ι. Παναγιώπουλον*, αὐτόθι σ. 1030-1032.

170. * *F. Margiotta Broglio*: La protezione internazionale della libertà religiosa nella convenzione europea dei diritti dell'uomo, Milano 1967.

171. *Κ. Μουρατίδου*: Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Σύνταγμα, ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 362-369.

172. *Π. Παναγιωτάκου*: Ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν ΑΕΚΔ τ. 23 (1968) σ. 5-21.

173. *Ι. Παναγοπούλου*: Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ νέου Συντάγματος [ἄρθρ. 1-2] ἐν Χριστιανός τ. 7 (1968) σ. 61-68.

174. *Γ. Τ. Ὑ. αὐτοῦ*: Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ (χιλιασταὶ) καὶ τὸ κῦρος τῶν μεταξὺ αὐτῶν τελουμένων γάμων, ἐν Ν.Β. τ. 17 (1909) σ. 513-527.

175. *Ι. Πετριτάκη*: Ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ ἐλευθέρᾳ ἄσκησις τῆς λατρείας, ἐν ΑΕΚΔ τ. 24 (1969) σ. 5-16.

176. * *Γ. Τ. Ὑ. αὐτοῦ*: Les relaciones entre la Iglesia y el Estado en Grecia tras la nueva Carta Fundamental de la Iglesia griega (Leg 126/1969 ἐν Revista espanola del derecho canonico τ. 25 (1969) σ. 451-454.

177. *Σισανίου καὶ Σιατίστης Πολυκάρπου*: Ἀνοικτὸν ὑπόμνημα πρὸς πάντα ἀρμόδιον ἀναφερόμενον εἰς τὴν § 2 τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος 1968 καὶ εἰς τὴν § 3 τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1969, Ἀθῆναι 1969.

178. *Δ. Η. Μ. Σαλάχα*: Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ σχεδίου τοῦ νέου Συντάγματος (Ἀνάτ. ἐκ Καθολικῆς φυλ. 1584, 1585), Ἀθῆναι 1968.

179-186. *Α.Π. 237/1968* ἐν Ν.Β. τ. 16 (1968) σ. 738 διὰ νομικὴν προσωπικότητα εὐαγγελικῆς θρησκευτικῆς κοινότητος, Πρωτ. Ἀθηνῶν 2060/1969 ἐν Ἐκκλησία τ. 47 (1970) σ. 10=N.B. τ. 18 (1970) σ. 183 καὶ σχολ. *Ι. Παναγοπούλου* διὰ τὸν νομικὸν χαρακτήρα τοῦ τεκτονισμοῦ, γνωμ. Εἰς. Α.Π. 24/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 234 διὰ τὴν νομικὴν θέσιν τῶν χιλιαστῶν, 20/1969 αὐτόθι τ. 17 (1969) σ. 1063 διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς προσηλυτισμὸν ἀνηλίκου τέκνου, Σ.Ε. 2492/1969 αὐτόθι τ. 18 (1970) σ. 478 διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἔλεγχον ἀπολύσεως ἐφημερίου, Σ.Ε. 152/1968 ἐν Χριστιανός τ. 7 (1968) σ. 76 καὶ 2565/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 491 διὰ τὸν ἔλεγχον ἀποφάσεων ἐκκλ. δικαστηρίων.

**§ 24. Αἱ πηγαὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου
κατὰ τὴν σημερινὴν ἰσχὺν των.**

187. * L. Berg: *Naturrecht im Neuen Testament* ἐν *Jahrbuch für christliche Sozialwissenschaften* τ. 9 (1968) σ. 23-42.

188. * J. David: *Loi naturelle et autorité de l'Église*, Paris 1968.

189. * St. Harakas: *The natural law teaching of the Eastern Orthodox Church* ἐν *New Theology* (1965) σ. 122-133.

190. * S. Lyonnet: *Lex naturalis quid praecipiat secundum S. Paulum et antiquam Patrum traditionem* ἐν *Verbum Domini* τ. 45 (1967) σ. 150-161.

191. * J. L. Mackenzie: *Natural law in the New Testament* ἐν *Biblical Research* τ. 9 (1964) σ. 1-11.

**§ 28. Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου
καὶ σχέσεις πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας.**

192. Ἀ. Ἀλιβιζάτοϋ: *Περὶ ἱστορικῶν τινῶν ἐπεισοδίων σχετικῶν πρὸς τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐπτανήσου, ἐν Πρακτικὰ τρίτου Πανιωνίου συνεδρίου* τ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1967 σ. 3-5.

193. * W. Wengler: *Grundprobleme des interreligiösen Kollisionsrechts* ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς Σχολῆς νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τ. 12 (1967) σ. 483-502.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

§ 29. Γενικά.

194. G. Amadouni: *L'autocéphalie du Katholikat arménien ἐν I patriarcati orientali nel primo millennio* (*Orientalia christiana analecta*, 181) Roma 1968 σ. 137-178.

195. I. Anastasiou: *Relation of Popes and Patriarchs of Constantinople in the frame of imperial policy from the time of the Acacian schism to the death of Justinian* αὐτόθι σ. 55-69.

196. * H. Biedermann: *Das Primatswort Mt 16,18 in römi-*

schem orthodoxem und protestantischem Verständnis ἐν *Bibel und Kirche*, τ. 23 (1968) σ. 55-58.

197. E. C h r y s o s: Die Entstehung der Institution der autokephalen Erzbistümer ἐν *B.Z.* τ. 62 (1969) σ. 263-286.

198. * S. C l a s s e n: Das Petrusamt in der Sicht der Ostkirchen ἐν *Wissenschaft und Weisheit* τ. 31 (1969) σ. 171-185.

199. * G. D e n z l e r: Das synodale Element in der Kirche des 1. Jahrhunderts ἐν *Klerusblatt* τ. 49 (1969) σ. 348 ἐπ.

200. I. D u j c e v: Il patriarcato bulgaro del secolo X ἐν *I Patriarcati* κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 194) σ. 201-221.

201. J. D u p o n t: Saint Paul, témoin de la collégialité apostolique et de la primauté de S. Pierre ἐν *La collégialité épiscopale*, (κατωτ. ἀρ. 227) σ. 11-39.

202. Γ. Κ ο ν ι δ ᾶ ρ η: Περὶ τὸ ζήτημα τῆς γενέσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ τῶν *Notitiarum* No 3 παρὰ Parthey, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τ. 16 (1968) σ. 221-275.

203. Τ ο ὦ α ὕ τ ο ὦ: Συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, αὐτόθι σ. 277-291.

203α. P. L' H u i l l i e r: Collégialité et primauté. Réflexions d'un orthodoxe sur les problèmes historiques ἐν *La collégialité* κλπ. (κατωτ. ἀρ. 227) σ. 331-344.

204. W. F. M a c o m b e r: The authority of the Catholicos Patriarch of Seleucia-Ctesiphon ἐν *I patriarcati* κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 194) σ. 179-200.

205. * H. M a r r o u: Le témoignage de saint Irenée sur l' Église de Rome ἐν *Studi e materiali di storia delle religioni* τ. 38 (1967) σ. 343-349.

206. * J. M e y e n d o r f f κλπ.: The primacy of Peter in the Orthodox Church, London 1963.

207. W. O h n s o r g e: Zur Dispositio des Constitutum Constantini in den codd. Vat. Graec. 81 und 1115 ἐν *B.Z.* τ. 61 (1968) σ. 277-284.

208. Μ. Φ α ρ ᾶ ν τ ο υ: Τὸ παπικὸν πρωτεῖον. Δογματικὴ θεώρησις ἐξ ἐπόψεως ὀρθόδοξου, Ἀθήναι 1968.

209. * A. S a t a k e: Die Gemeindeordnung in der Johannesapokalypse, Neukirchen 1966.

210. * O. d a S p i n e t o l i: La portata ecclesiologica di Mt. 16, 18-19 ἐν *Antonianum* τ. 42 (1967) σ. 357-375.

211. Γ ε ν ο β έ φ α ς Τ σ ᾶ ν κ ο β α - Π έ τ κ ο β α: Ἡ ἀνασύστασις

τοῦ βουλγαρικοῦ πατριαρχείου ἐν ἔτει 1235 ἐν Βυζ. Βρεμένικ τ. 28 (1968) σ. 136-150.

212. W. de Vries: Antiochien und Seleucia-Ctesiphon, Patriarch und Katholikos? ἐν *Mélanges Tisserand* τ. III, 2, Città del Vaticano 1964 σ. 429-450.

213. Τοῦ αὐτοῦ: Die Patriarchate des Ostens; bestimmende Faktoren bei ihrer Entstehung ἐν *I patriarchati* κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 194) σ. 13-36.

§ 30. Εἴσοδος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Βάπτισμα καὶ χρίσμα.

214. * K. Aland: Die Kindertaufe im Neuen Testament ἐν *Studi e materiali di storia delle religioni* τ. 38 (1967) σ. 24-37.

215. Χρ. Ἐνισλεῖδου: Τὸ κῦρος τῶν ἐξ ἀνάγκης καὶ κατ' οἰκονομίαν βαπτισμάτων (ἐξ ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξου) ἐν Ἐνορία τ. 23 (1968) *passim*.

216. * J. Jeremias: Le baptême des enfants dans les quatre premiers siècles μετ. B. Huebsch κλπ., Le Puy 1967.

217. * D. Moody: The origin of infant baptism ἐν *Studies in memory of H. Trantham, Waco, Texas* 1964 σ. 189-202.

218. * J. Podolecki: Le ministre du sacrement de baptême dans l'antiquité chrétienne ἐν *Studia Warminskie* τ. 4 (1967) σ. 363-398.

219. Σπ. Τρωϊάνου: Ζητήματα προκύπτοντα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1361 Α.Κ. (Τὸ κώλυμα τοῦ γάμου ἐκ τοῦ βαπτίσματος) ἐν *EEN* τ. 35 (1968) σ. 428-433.

220-221. Πρωτ. Θεσσαλονίκης 115/1969 ἐν Ἀρμενόπουλος τ. 23 (1969) σ. 311 καὶ σχολ. Ἀστ. Γεωργιάδου δι' ὀνοματοδοσίαν κατὰ τὸ βάπτισμα χωρὶς τὴν συναίνεσιν τοῦ πατρός.

§ 31. Ἐξοδος ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Παλαιοημερολογίται.

222-223. Στρατοδ. Λαρίσης 124/1967 ἐν Ἀρμενόπουλος τ. 23 (1969) σ. 74 καὶ Πρωτ. Τρικάλων 200/1968 αὐτόθι σ. 153 δι' ἱερολογίαν γάμου ὑπὸ παλαιοημερολογίτου ἱερέως.

§ 32. Διακρίσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Λαϊκοί.

224. * E. Wipszucka: Les confréries dans la vie religieuse de l'Égypte chrétienne ἐν *Przegl. Hist.* τ. 59 (1968) σ. 447-463.

**§ 33. Κληρικοί. Ἔννοια, διακρίσεις, ἐξουσία αὐτῶν.
Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα.**

225. Κανονισμὸς ὑπ' ἀρ. 6 ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου 1969 Περὶ ὀργανισμοῦ Σχολῆς διακονισσῶν κλπ.

226. * J. C o l s o n : L' origine de la fonction épiscopale de l' élection de Mathias aux lettres ignatiennes ἐν Acta Congressus internationalis de theologia concilii Vaticani II, Romae 1968 σ. 80-95.

227. Y. M. C o n g a r κλπ.: La collégialité épiscopale, histoire et théologie, Paris 1965.

228-229. * G. d' E r c o l e : Il fondamento dei poteri episcopali nelle fonti del sec. II al sec. IV ἐν Euntes Docete τ. 20 (1967) σ. 335-368 καὶ ἐν Acta Congressus... de theologia κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 226) σ. 96-117.

229α. * J o s. E r n s t : Amt und Autorität im Neuen Testament ἐν Theologie und Glaube τ. 58 (1968) σ. 170-183.

230. R. G u i l l a n d : Études sur l' histoire administrative de l' empire byzantin. Le mystique, ὁ μυστικὸς ἐν REB τ. 26 (1968) σ. 279-296. Καὶ ἐκκλησιαστικὸν ἀξιῶμα.

231. Γ. Κ ο ν ι δ ἄ ρ η : Die neue in Parallelen Tabellenausgabe der Not. Episcopatum und die Echtheit der Not. D. Cod. Paris. 1555A ἐν Χαριστήριον εἰς Α. Ὀρλάνδον τ. Δ', Ἀθῆναι 1967/68 σ. 247-264.

232. F. L e e n h a r d t : Les fonctions constitutives de l' Église et de l' évêque selon le Nouveau Testament ἐν Revue d' histoire et de philosophie religieuses τ. 47 (1967) σ. 111-149.

233. * N. L o p e z M a r t i n e z : La distinction entre obispos y presbiteros ἐν Burgense τ. 4 (1963) σ. 145-225.

234. * Τ ο ὺ α ὕ τ ο ὺ : Episcopus cum presbyteris. Fundamenta collegialitatis in Ecclesia particulari αὐτόθι τ. 6 (1965) σ. 11-135.

235. * H. M a e h l u m : Die Vollmacht des Timotheus nach dem Pastoralbriefen, Basel 1969.

236. * J. M o i n g t : Caractère et ministère sacerdotal ἐν Recherches de science religieuse τ. 56 (1968) σ. 563-589.

237. Π. Μ π ο ὺ μ η : Οἱ ἐξωκατάκοιλοι ἢ ἐξωκατάκληλοι ἄρχοντες (Προέλευσις καὶ νομοκανονικὴ σημασία τῆς διφυοῦς προσωνομίας), Ἀθῆναι 1969.

238. Χ ρ ι σ τ. Π α ρ α σ κ ε υ α ἰ δ ο υ : Εἶναι οἱ ψάλλται κληρικοί; ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 114-117.

239. H. Petzold: Das Verhältnis des Subdiakonats zum Wehesakrament in der alten Kirche und seine Stellung im klassisch orthodoxen Kirchenrecht ἐν Oesterreichisches Archiv für Kirchenrecht τ. 18 (1967) σ. 394-455.

240. * C. Romanink: Le sacerdoce dans le Nouveau Testament, Le Puy 1966.

241. A. Satake: Die Gemeindeordnung in der Johannesapokalypse, Neukirchen 1966.

242. K. E. Schelke: Disciple et apôtre. Commentaire biblique du ministère sacerdotal, μεταφρ. F. Schanen, Le Puy 1965.

243. * H. Schlier: Grundelemente des priesterlichen Amtes im Neuen Testament ἐν Theologie und Philosophie τ. 44 (1969) σ. 161-180.

244. * M. Schmaus: Charisma und Recht in der Kirche ἐν Festschrift ... A. Kindermann, Königstein-München 1969. σ. 15-17.

245. * P. Stockmeier: Gemeinde und Bischofsamt in der alten Kirche ἐν Theologische Quartalschrift τ. 149 (1969) σ. 133-146.

§ 34. Κτῆσις καὶ ἀπώλεια τῆς ιδιότητος τοῦ κληρικοῦ.

246. * G. Ferrari: Matrimonio e celibato del clero nel diritto ecclesiastico orientali ἐν Oriente Cristiano τ. 7 (1967) σ. 49-57.

247. * B. Köttling: Der Zölibat in der alten Kirche, Münster 1968.

248. * S. Lyonnet: Unius uxoris vir ἐν Verbum Domini τ. 45 (1967) σ. 3-10.

249. * Luciana Mortari: Consecrazione episcopale e collegialità. La testimonianza della Chiesa antica, Firenze 1969.

250. Ν. Μπουγάτσου: Ἀγαμος καὶ ἔγγαμος ἐπίσκοπος, Ἀθήναι 1968.

251. Μεθοδίου Φούγια: Κανονικά καὶ ποιμαντικά πάρεργα, τεῦχ. Α'. Ὁ ἱερεὺς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ τεῦχ. Γ'. Ἡ χειροτονία τῶν πρώτων παπῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀθήναι 1968.

252. * J. P. van den Ploeg: Priesterchap en celibaat in de oosterse Kerk ἐν Het Christelijk Oosten τ. 20 (1968) σ. 241-261.

§ 35. Μοναχοί.

253. * A. Baker: Syriac and the origins of monasticism ἐν Downside Review τ. 86 (1968) σ. 342-353.

254. D. J. Chitty: The desert a city. An introduction to the

study of Egyptian and Palestinian monasticism. The christian empire, Oxford 1966.

255. * P. Deseille: L' esprit du monachisme pachômien, Bégrolles 1968.

256. * D. Knowles: From Pachomius to Ignatius. A study in the constitutional history of the religions orders, Oxford 1966.

257. * E. LüddECKENS: Gottesdienstliche Gemeinschaften im Pharaonischen, Hellenistischen und Christlichen Aegypten ἐν Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte τ. 20 (1968) σ. 193-211.

258. P. Nagel: Die Motivierung der Askese in der alten Kirche und der Ursprung des Mönchtums (Texte und Untersuchungen 95), Berlin 1966.

259. * R. Pericoli: Alle origini del monachesimo. Le convergenze esseniche, Roma 1967.

260. M. Wawryk: Initiatio monastica in liturgia byzantina (Orientalia christiana analecta 180), Roma 1968.

261-265. Α. Π. 616/1968 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 293 διὰ τὴν προηγούμενην τῆς κουρᾶς δοκιμασίαν, Ἐφ. Ἀθηνῶν 2192/1968 ἐν ΑΕΚΔ τ. 24 (1969) σ. 33=Ν.Β. τ. 17 (1969) τ. 304 καὶ σχολ. Π. Χριστοφόρου διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς κουρᾶς, Α.Π. 732/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 659 δι' ἀπόδειξιν τῆς μοναχικῆς ιδιότητος, γνωμ. Εἰσ. Α.Π. 15/1969 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 1045 διὰ τὴν ἀδεία τοῦ μητροπολίτου ἀπομάκρυνσιν καὶ ἐπάνοδον τοῦ μοναχοῦ εἰς τὴν μονήν.

§ 36. Σύνοδοι τοπικαί, ἐπαρχιακαί, οἰκουμενικαί καὶ πατριαρχικαί.

266. * G. Florowsky: The authority of the ancient councils and the tradition of the fathers. An introduction, ἐν.. Festschrift E. Benz, Leiden 1967 σ. 177-188.

267. J. Hajjar: Die Synoden in der Ostkirche ἐν Concilium τ. 1 (1965) σ. 650-654.

267α. Τοῦ αὐτοῦ: Synode permanent et collégialité épiscopale dans l' Église byzantine au premier millénaire ἐν La Collégialité épiscopale (ἀνωτ. ἀρ. 227) σ. 151-166.

267β. Μ. - J. Le Guillou: L' expérience orientale de la collégialité épiscopale et ses requêtes ἀπόθι σ. 167-181.

268. L. Stan: Ueber die Rezeption der Beschlüsse der ökumenischen Synoden seitens der Kirche ἐν Θεολογία τ. 40 (1969) σ. 158-168.

269. * E. Timiadis: Zusammensetzung und Bedeutung der Synode bei den Orthodoxen ἐν Theologische Quartalschrift τ. 116 (1968) σ. 120-130.

§ 37. Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας καὶ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος.

270. Α. ν. 591 τῆς 4/7 Ὀκτωβρίου 1968 Περὶ παρατάσεως τῆς θητείας τῆς ἀριστίνδην Ἱεραῶς Συνόδου.

271. Κανον. διάταξις ἀρ. 1 τῆς 30 Ἀπριλίου 1969 Περὶ τοῦ τρόπου τακτοποιήσεως τῶν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων ὡς καὶ διορισμοῦ πρὸς πλήρωσιν ἐπειγούσων ἀναγκῶν.

272-273. Γνωμ. Α. Χριστοφιλοπούλου καὶ Κ. Μουρατίδου περὶ τοῦ νομίμου τῆς συγκροτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῶς Συνόδου, ἐν Ἐκκλησία τ. 46 (1969) σ. 585-587.

274. Γνωμ. Νομ. Συμβουλίου 498/1969 αὐτόθι σ. 306 διὰ τὴν ἐπὶ τριετίαν ἀναστολὴν λειτουργίας τῆς Ἱεραῶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας κατὰ τὸ ν.δ. 126/1969.

§ 38. Πατριαρχεῖα, ἀρχιεπισκοπαί, μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπαί. Προϊστάμενοι τούτων.

275. Α. ν. 320 τῆς 14/16 Μαρτίου 1968 Περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθρ. 53 τοῦ ἀ.ν. 833/1937. Ἰδρύεται μητρόπολις ἐνόπλων δυνάμεων.

276. ΛΣτ' Συντακτικὴ προᾶξις ἀπὸ 27/28 Σεπτεμβρίου 1968 Περὶ χρόνου ἀποχωρήσεως μητροπολιτῶν ἐκ τῆς θέσεως καὶ ὑποχρεωτικῆς ἐν μοναῖς διαβιώσεως σχολαζόντων.

277. Β.δ. 214 τῆς 3/7 Ἰουνίου 1969 Περὶ καθορισμοῦ τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ ἀρχιερέως τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

278. Ἀ. Ἀλιβιζάτου: Ἡ ὀρθὴ ἐρμηνεία τοῦ ἰδ' ἀποστολικοῦ κανόνος (ἐξ ἀφορμῆς τοῦ μεταθετοῦ ἢ ἀμεταθέτου τῶν ἐπισκόπων) ἐν Χαριστήριον εἰς Α. Ὀρλάνδον τ. Δ', Ἀθῆναι 1967/68 σ. 26-32.

279. * J. Daniéλου: L' évêque d' après une lettre de Grégoire de Nysse ἐν Miscellanea in honorem P. Parente, Roma 1967 σ. 85-97.

280. Β. Δεντάκη: Ὁ Καισαρείας Ἀρέθας καὶ τὸ μεταθετὸν τῶν ἐπισκόπων, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τ. 16 (1968) σ. 635-660.

281. Ι. Διώτη: Ἄτοπα ἐκκλησιαστικῶν νόμων περὶ ἐκλογῆς μητροπολιτῶν, Ἀθῆναι 1968.

282. V. I s t a v r i d i s: Prerogatives of the byzantine Patriarchate in relation with the other oriental Patriarchates ἐν *I patriarchati* κλπ. (ἀνωτ. ἀρ. 194) σ. 37-53.

283. L. L a h a m: Le Patriarcat d' Antioche au premier millénaire αὐτόθι σ. 115-136.

284. J. M a s s o n: Le pouvoir législatif du Patriarche copte d' Alexandrie αὐτόθι σ. 87-114.

285. I. O r t i z d e U r b i n a: Diritti del vescovo alessandrino prima del concilio di Calcedonia αὐτόθι σ. 71-85.

286. Δ. Ο ἰ κ ο ν ὀ μ ο υ: Ὁργάνωσις καὶ λειτουργία τῶν μητροπολιτικῶν συμβουλίων, ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 397-405.

287. Κ. Ρ ἄ λ λ η: Περὶ τῆς ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν μητροπολιτῶν τῆς αὐτοκεφάλου ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἐν Χριστιανὸς τ. 7 (1968) σ. 47-51.

288. Σ. Ε. 1886/1968 ἐν Ν.Β. τ. 16 (1968), σ. 1213 διὰ τὴν τακτοποίησιν ὑπαλλήλων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

§ 39. Ναοί, ἐνορίαί, ἐφημέριοι καὶ ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια.

289. Α.ν. 587 τῆς 28/28 Σεπτεμβρίου 1968 Περὶ δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν κοιμητηρίων.

290. Κανονισμὸς ἀρ. 2 ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1969 Περὶ ἱερῶν ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων.

291. Κανονισμὸς ἀρ. 5 ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1969 Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 Κανονισμοῦ... καὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 Κανονισμοῦ...

292. V. T i f t i x o g l u: Gruppenbildungen innerhalb des Constantinopolitanischen Klerus während der Komnenenzeit ἐν *B.Z.* τ. 62 (1969) σ. 25-72.

293. P. W i r t h: Zur Geschichte des Diakonats an der Hagia Sophia ἐν *Byzantinische Forschungen* τ. 2 (1967), *Polychordia* Festschrift F. Dölger II, σ. 380-382.

294-298. Σ. Ε. 721/1969 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 725=ΑΕΚΔ τ. 24 (1969) σ. 23 καὶ σχολ. Τ. Μ α ρ ἴ ν ο υ - Σ π. Τ ρ ω ῖ ἄ ν ο υ, καὶ 2226/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 492 διὰ τὴν πρὸς ἴδρυσιν ναοῦ κρατικὴν ἄδειαν, Α.Π. 232/1968 αὐτόθι τ. 16 (1968) σ. 735, 660/1968 αὐτόθι τ. 17 (1969) σ. 421 = ΑΕΚΔ τ. 24 (1969) σ. 28 διὰ τὴν νομικὴν θέσιν καὶ μισθοδοσίαν ἱεροψαλτῶν.

§ 40. Μοναί.

299. Ἐγκύκλιος Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπ' ἀρ. 1572/2 Νοεμβρίου 1968 διὰ τὴν ὑπὸ μονῆς ἴδρυσιν μετοχίου.

300. Ν.δ. 249 τῆς 25/29 Ἰουλίου 1969 Περὶ διοικήσεως τῆς ἐν Χαλκιδικῆ... μονῆς τῆς ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολοτρίας καὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῆς.

301. P. L e m e r l e: Un aspect du rôle des monastères à Byzance: Les monastères donnés à des laïcs, les charisticaires ἐν Comptes rendus de l' Académie des inscriptions et belles lettres 1967 σ. 9-28.

§ 41. Ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ ὄργανισμοί.

302. Κανονισμὸς ἀρ. 3 ἀπὸ 23 Μαΐου 1969 Περὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

303. Κανονισμὸς ἀρ. 4 ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1969 Περὶ διοργανώσεως, συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ὄργανισμοῦ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας (ΟΔΔΕΠ).

304. Κανονιστικὴ διάταξις ἀρ. 2 τῆς 8 Ἰουλίου 1969 Περὶ κεντρικῆς καὶ περιφερειακῆς διοικήσεως τοῦ ΟΔΔΕΠ.

305. Α.Π. 298/1969 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 1098 διὰ τὴν δικαστικὴν παράστασιν τοῦ ΟΔΔΕΠ.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

§ 43. Ἰδιαιτέρα νομικὴ μεταχειρίσις κληρικῶν.

306. Ν.δ. 23 τῆς 27 Νοεμβρίου/2 Δεκεμβρίου 1968 Περὶ καταργήσεως τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ν.δ. 4589/1966.

307. E. C h r y s o s: Die angebliche «Nobilitierung» des Klerus durch Kaiser Konstantin den Grossen ἐν Historia τ. 18 (1969) σ. 119-128.

308. * A. G u i l l a u m o n t: Le nom des «agapètes» ἐν Vigiliae christianae τ. 23 (1969) σ. 30-37.

309. Β α ρ θ. Κ α τ σ ο ὄ ρ η: Τὸ κανονικὸν παράπτωμα τῆς μέθης κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν Θεολογία τ. 39 (1968) σ. 143-174.

310. J. L. M u r g a: Sobre la anomala «peculiaridad» de la constitucion C. 1.3.33 (34) del emperador Leon ἐν Jura τ. 19 (1968) σ. 33-66.

§ 44. Ἰδιαιτέρα νομικὴ μεταχειρίσις μοναχῶν.

311. Ἐφ. Ἀθηνῶν 2166/1969 ἐν Ἀρμενόπουλος τ. 24 (1970) σ. 137 διὰ κληρονομίαν μοναχῶν ἀποχωρησάντων τῆς μονῆς.

§ 45. Μυστήρια καὶ ἱεραὶ τελεταί.

312. H. M a r o t: Die orthodoxen Kirchen und die anglikanischen Weihen ἐν Concilium τ. 4 (1968) σ. 304-308.

313. Μ ε θ ο δ ί ο υ Φ ο ὄ γ ι α: Κανονικὰ καὶ ποιμαντικὰ πάρεργα, τεῦχ. Δ': Τὸ κῦρος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν μυστηρίων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, Ἀθῆναι 1968.

§ 46. Γάμος. Σύστασις καὶ λύσις.

314. * F. E. A d a m i: Precisazioni in tema di consenso matrimoniale nel pensiero patristico ἐν Il diritto ecclesiastico τ. 76 (1965) I σ. 206-241.

315. * A. A l t a n: Indissolubilità ed oikonomia nella teologia e nella disciplina orientale del matrimonio ἐν Sacra doctrina τ. 49 (1968) σ. 97-120.

316. H. B a l t e n s w e i l e r: Die Ehe im Neuen Testament. Exegetische Untersuchungen über Ehe, Ehelosigkeit und Ehescheidung, Zürich-Stuttgart [1967].

317. E m. B e n d e r m a c h e r - G e r o u s s i s: Die gültige Eheschliessung im griechischen internationalen Privatrecht ἐν Revue hellénique de droit international τ. 22 (1969) σ. 1-16.

318. N. C h a t z i m i c h a l i s: Pratique pastorale de l' Église de Grèce à l' endroit du mariage et du divorce ἐν Revue de droit canonique τ. 17 (1967) σ. 318-361.

319. * D. D a u b e: The marriage of Justinian and Theodora. Legal and theological reflections ἐν Catholic University Law Review τ. 16 (1966/67) σ. 380-399.

320. Ι. Δεληγιάννη: Τὸ ζήτημα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ δικαίου τοῦ διαζυγίου ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἱστορικῆς καὶ συγκριτικῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ θεσμοῦ, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τ. ΙΒ' δ (1968) σ. 87-125.

321. Στ. Διαμαντάκου: Τὸ κύρος τῆς πράξεως τοῦ ἐπισκόπου ἐν ἀποτυχίᾳ τῆς ἀποπέρας συνδιαλλαγῆς, ἐν Ἐφημερίδι τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν τ. 36 (1969) σ. 280-283.

322. * H. Dombois: Grundzüge des Eherechts der orientalischen Kirche unter besondere Berücksichtigung der Ehescheidung ἐν Zeitschrift für Kirchenrecht τ. 13 (1967) σ. 98-115.

323. Ἀστ. Γεωργιάδου: Ἡ διαδικασία τοῦ διαζυγίου κατὰ τὸν Κώδικα Πολιτικῆς Δικονομίας, ἐν Ἀρμενόπουλος τ. 23 (1969) σ. 641-659 ἰδίᾳ σ. 644 ἐπ.

324. * R. Cl. Gerest: Mistero e problemi del matrimonio nei primi cinque secoli della Chiesa ἐν Sacra doctrina τ. 49 (1968) σ. 19-59.

325. * H. Greeven: Die Ehe nach dem Neuen Testament, Göttingen 1969.

326. * P. E. Harrell: Divorce and remarriage in the early Church. A history of divorce and remarriage in the ante-Nicene Church, Austin 1967.

327. * B. Häring: La Chiesa Orientale e il divorzio ἐν Famiglia cristiana τ. 38 (1968) σ. 20 ἐπ.

328. * J. C. Margot: L' indissolubilité du mariage selon le Nouveau Testament ἐν Revue de théologie et de philosophie τ. 1967 σ. 391-403.

329. Γ. Μαριδάκη: Ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον τ. Β' 2, Ἀθῆναι 1968 ἰδίᾳ σ. 141 ἐπ., 194 ἐπ.

330. * J. Moingt: Le divorce pour motif d' impudicité (Matthieu 5, 32; 19,9) ἐν Recherches de science religieuse τ. 56 (1968) σ. 337-384.

331. Κ. Μουρατίδου γνῶμ. ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 484 ἐπ. διὰ γάμον εἰς ἀπηγορευμένον βαθμὸν ἀλλοθρήσκων βαπτισθέντων.

332. * L. Orabona: Il matrimonio cristiano nell' età precostantiniana ἐν Studi Romani τ. 16 (1968) σ. 7-16.

333. Ι. Πετριτάκη: Οἱ μικτοὶ γάμοι ἐν ΑΕΚΔ τ. 12 (1968) σ. 69-96.

334. * H. G. Petzold: Der Subdiakonat im byzantinischen Eherecht unter Berücksichtigung der gegenwärtigen Praxis in den or-

thodoxen Kirchen und im römisch katholischen Ostkirchenrecht, ἐν Kyrios τ. 8 (1968) σ. 33-62.

335. * T o ũ α ὕ τ ο ũ: Strittige Probleme im orthodoxen Ehe recht, Paris 1968.

336. * K. H. S c h e l k l e: Ehe und Ehelosigkeit im Neuen Te stament ἐν Wissenschaft und Weisheit τ. 29 (1966) σ. 1-15.

337. * R. S c h r a c k e n b u r g: Die Ehe nach dem Neuen Te stament, Göttingen 1969.

338. * P. W i r t h: Ehen mit Orthodoxen, Freiburg 1967.

339. P. Z e p o s: Die Ehe streitigkeiten nach der neuen griechi schen Zivilprozessordnung von 1968 ἐν... Festschrift für Max Rhein stein..., Tübingen [s. a.] σ. 1013-1021, ἰδίᾳ σ. 1016 ἐπ.

340-351. Πρωτ. Θεσσαλονίκης 1018/1969 ἐν 'Αρμενόπουλος τ. 23 (1969) σ. 462 διὰ τύπον γάμου 'Ελλήνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, Πρωτ. Τρικάλων 200/1968 ἐν Χριστιανός τ. 8 (1969) σ. 48 διὰ γάμον ἱερολογηθέντα ὑπὸ πα λαιοημερολογίτου κληρικοῦ, 'Εφ. 'Αθηνῶν 301/1969 ἐν 'Αρμενόπουλος τ. 23 (1969) σ. 491, 811/1969 αὐτόθι σ. 848, 'Εφ. Κερκύρας 20/1968 αὐτόθι σ. 555, 'Εφ. Λαρίσης 47/1968 ἐν Ν.Β. τ. 16 (1968) σ. 650, Πρωτ. Βεροίας 240/ 1969 ἐν 'Αρμενόπουλος τ. 24 (1970) σ. 172, Πρωτ. 'Ηρακλείου 166/1969 ἐν ΑΕΚΔ τ. 24 (1969) σ. 36, Πρωτ. Θεσσαλονίκης 1902/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 355, Πρωτ. Φλωρίνης 71/1969 ἐν 'Αρμενόπουλος τ. 24 (1970) σ. 80, γνωμ. Εἰσαγγ. Α.Π. 9/1968 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969) σ. 112, 18/1969 αὐτόθι σ. 1046 δι' ἀπόπειραν διαλλαγῆς τῶν συζύγων.

§ 48. Διοικητικὴ ἐξουσία ἐπὶ προσώπων.

352. Γνωμ. Εἰσ. Α.Π. 15/1969 ἐν 'Εκκλησία τ. 46 (1969) σ. 538 διὰ τὴν ἐπαναγωγὴν τοῦ ἄνευ ἀδείας ἐκτὸς τῆς περιοχῆς του διατρίβοντος κληρι κοῦ εἰς τόπον προελεύσεώς του.

§ 49. Διοικητικὴ ἐξουσία ἐπὶ πραγμάτων.

'Εκκλησιαστικὴ περιουσία. Γενικά.

353. D. C o n s t a n t e l o s: Byzantine philanthropy and social welfare, New Brunswick 1968.

354. C. E. C r a n f i e l d: Diakonia in the New Testament ἐν ...Essays presented to K. Barth, London 1966 σ. 37-48.

355. O. H i l t b r u n n e r: Ξενοδοχεῖον, xenodochium ἐν Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft τ. IX A 2, Stuttgart 1967 στ. 1487-1503.

356. G. W. H. L a m p e: Diakonia in the early Church ἐν ...Essays presented to K. Barth, London 1966 σ. 49-64.

357. * J. L. M u r g a G e n e r: El testamento en favor de Jesu-cristo y de los Santos en el derecho romano postclasico y justiniano ἐν Anuario de historia del derecho español τ. 35 (1965) σ. 357-419.

358. Ν. Π α ν τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ: Τιμαριωτισμὸς καὶ ἐπίμορτος ἀγρο-ληψία ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπὶ Βενετοκρατίας, ἐν Πρακτικὰ τρίτου Πανιωνίου συν-εδρίου τ. Β', Ἐν Ἀθήναις 1969 σ. 155-195.

359. M. Z i v o j i n o v i c: The adelphata in Byzantium and me-dieval Serbia (σερβ.) ἐν Recueil des travaux de l' Institut d' études by-zantines τ. 11 (1968) σ. 241-270.

360-363. Α.Π. 732/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970), σ. 659 διὰ τὰ εἰς ἐξυ-πρήτησιν θρησκευτικοῦ σκοποῦ προωρισμένα ἐκτὸς συναλλαγῆς πράγματα, Πρωτ. Ἀθηνῶν 18630/1968 ἐν ΑΕΚΔ τ. 23 (1968) σ. 124, Πλημμ. Κυ-παρισσίας 51/1969 ἐν Ν.Β. τ. 18 (1970) σ. 371 καὶ γνωμ. Νομ. Συμβουλίου 1484/1969 αὐτόθι τ. 17 (1969) σ. 500 διὰ τοὺς τάφους καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν δι-καιώματα.

§ 50. Διαχειρίσις περιουσίας μητροπόλεων, ναῶν καὶ μονῶν.

364. Κανονιστικὴ διάταξις ἀρ. 3 ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1969 Περὶ ὄρων καὶ τρόπου ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων καὶ κινήτων.

365. Κανονιστικὴ διάταξις ἀρ. 4 ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1969 Περὶ ἐκμισθώ-σεως τῶν κτημάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

366. Κανονιστικὴ διάταξις ἀρ. 5 ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1969 Περὶ μελέτης καὶ ἐκτελέσεως τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας ὑπαγομένων ἔργων.

367. Β.δ. 524 τῆς 21 Ἰουλίου/18 Αὐγούστου 1969 Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 27.12.1968 συμβάσεως μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ΟΔΕΠ) καὶ Δημοσίου περὶ ἐπιστροφῆς ἀστικῶν ἀκινήτων εἰς τὸ ἐλληνικὸν Δημόσιον καὶ παραχωρήσεως ὑπὸ τούτου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐτέρων τοιούτων.

368. Κανονιστικὴ διάταξις ἀρ. 6 ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1969 Περὶ τροπο-ποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν κανονιστικῶν διατάξεων ὑπ' ἀρ. 2, 4 καὶ 5.

369-370. Σ.Ε. 168/1968 ἐν Ν.Β. τ. 16 (1968) σ. 989 διὰ παραίτησιν μονῆς ἀπὸ αἰτήσεως ἀκυρώσεως καὶ 2824/1969 αὐτόθι τ. 18 (1970) σ. 607 δι' ἔλεγχον πράξεων ΟΔΔΕΠ.

§ 51. Ἔσοδα καὶ ἀσφάλις κληρικῶν.

371. Ἀπόφασις Ὑπ. Ἐθνικῆς Παιδείας ἀρ. 193578 ἀπὸ 25/26 Ἰανουαρίου 1968 Περὶ συμμετοχῆς τοῦ TAKE εἰς τὰς ὑπὲρ τοῦ κλάδου συντάξεως καὶ ἀσθενείας εἰσφοράς τοῦ εἰς αὐτὸ ἠσφαλισμένου προσωπικοῦ.

372. Α.ν. 469 τῆς 23/24 Ἰουλίου 1968 Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἑφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

373. Ἀπόφασις Ὑπ. Ἐθνικῆς Παιδείας ὑπ' ἀρ. 77877 ἀπὸ 24 Ἰουλίου/12 Αὐγούστου 1968 Περὶ ἀντικαταστάσεως... τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ ... Καταστατικοῦ τοῦ TAKE.

374. Ἀπόφασις Ὑπ. Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν ὑπ' ἀρ. 6/8759 ἀπὸ 26 Αὐγούστου/4 Σεπτεμβρίου 1969 Περὶ τροποποιήσεως τῶν ἄρθρων 13 καὶ 17 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ TAKE.

375-377. Σ. Ε. 3120/1968 ἐν Ν.Β. τ. 17 (1969), σ. 332 διὰ τὸν ὑπολογισμὸν συντάξεως τῶν ἑφημερίων, Α.Π. 232/1968 ἐν ΑΕΚΔ σ. 23 (1968) σ. 178 διὰ τὴν μισθοδοσίαν καὶ Σ.Ε. 389/1969 ἐν Ν.Β. τ. 16 (1969) σ. 725 διὰ τὴν ἀσφάλισιν τῶν ἱεροψαλτῶν.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΟΙΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

§ 53. Ἐκκλησιαστικαὶ ποιναὶ ἐπιβαλλόμεναι εἰς πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας.

378. J. B e r n h a r d: Excommunication et pénitence-sacrement aux deux premiers siècles de l' Église ἐν Revue de droit canonique τ. 16 (1966) σ. 41-70.

379. S. G i e t: Pénitence ou repentance dans le Pasteur d' Hermas αὐτόθι τ. 17 (1967) σ. 15-30.

380. * L. L i g i e r: Le sacrement de pénitence selon la tradition orientale ἐν Nouvelle revue théologique τ. 89 (1967) σ. 940-967.

§ 56. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀδικήματα. Γενικά.

381. [Ἀνωνύμου]: Ἐπὶ τοῦ νόμου 214/1967 ἐν Ἐκκλησία τ. 45 (1968) σ. 180-182.

§ 65. Ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Χάρις.

382. Κ. Μουρατίδου: Τὸ δίκαιον τῆς χάριτος καὶ αἰ σπουδαιότεραι διαφοροποιήσεις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοργανώσει, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τ. 16 (1968) σ. 545-568. Πρβλ. προηγούμενον δελτίον ἀρ. 304.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

§ 67. Κρήτη.

383. Β.δ. 257 τῆς 23 Μαρτίου/11 Ἀπριλίου 1968 Περὶ ἐπεκτάσεως διατάξεων τινῶν τοῦ ν. δ. 4589/1966... καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Κρήτῃ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

384. Κ. Τριανταφύλλου: Τὰ ἐξαρχικά δίκαια τοῦ μητροπολίτου Πατρῶν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης τῷ 1381 ἐν Πεπραγμένα Β' Διεθνούς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου τ. Γ', Ἐν Ἀθήναις 1968 σ. 250-255.

§ 68. Ἁγιον Ὄρος.

385. Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος (ἀνωτ. ἀρ. 164) ἀρθρ. 122.

386. Ν.δ. 124 τῆς 15/17 Φεβρουαρίου 1969 Περὶ τῆς κατὰ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην Ἁγίου Ὄρους ἀσκήσεως ἐποπτείας ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Ἁγίου Ὄρους.

387. Σ τ. Παπαδάτου: Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀβάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Θεσσαλονίκη 1969.

388-390. Πρωτ. Θεσσαλονίκης 2237/1969 ἐν Ἀρμενόπουλος τ. 24 (1970) σ. 176 διὰ νομιμοποίησιν ἐπὶ δικαστηρίου ἀγιορειτικῶν μονῶν, γνωμ. Εἰς. Πρωτ. Θεσσαλονίκης 3716/1969 αὐτόθι τ. 23 (1969) σ. 478 καὶ 17438/1969 αὐτόθι τ. 24 (1970) σ. 476 δι' ἐκποίησιν ἀκινήτου περιουσίας ἀγιορειτικῶν μονῶν.

§ 69. Δωδεκάνησος.

391. Ν.δ. 295 τῆς 25/25 Σεπτεμβρίου 1969 Περὶ καθορισμοῦ παγίων ἀποδοχῶν εἰς τοὺς μητροπολίτας Δωδεκανήσου καὶ πάροχῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως λόγῳ χρονίας νόσου καὶ γήρατος.

ΠΙΝΑΞ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

- Adam A. 40.
 Adami F. E. 314.
 Adinolfi M. 56.
 Ἀγουρίδης Σ. 35.
 Aland K. 57, 58, 214.
 Albanese B. 107.
 Ἀλιβιζᾶτος Ἄ. 192, 278.
 Altan A. 345.
 Altaner B. 44.
 Amadouni G. 194.
 Amand de Mendieta E. 140.
 Ἀναστασίου I. 195.
- Βαβούσκος K. 163.
 Baker A. 253.
 Baltensweiler H. 316.
 Barnes T. D. 59, 77.
 Barns J. W. 111.
 Βασιλείος ἀρχιεπ. 1.
 Bauman R. A. 60.
 Beck H. — G. 41.
 Berg L. 187.
 Bernhard J. 378.
 Besse J. Cl. 21.
 Beyschlag K. 14.
 Biedermann H. 196.
 Böckenförde W. 15.
 Botte B. 96, 97.
 Bruck G. 79.
 Brunello A. 2.
 Bruun P. 80.
- Cadell Hélène 112.
 Cameron A. 81.
 Campenhausen H. v. 16.
 Casciaro J. M. 3.
 Cataudella M. R. 82.
 Chadwick H. 98.
 Χατζημιχάλης N. 318.
 Chitty D. J. 254.
 Χριστοφιλόπουλος Ἄ. 22, 272.
 Χριστόφορος II. 263.
 Χρυσός E. 197, 307.
 Cezard L. 61.
 Classen S. 198.
 Clercq C. de 23.
 Colorni M. 83.
 Colson J. 226.
 Congar Y. M. 227.
 Coster C. H. 84.
 Cranfield C. E. 354.
- Dagron G. 85, 148.
 Daniélou J. 279.
 Darrouzès J. 136.
 Daube D. 319.
 David J. 188.
 Δεληγιάννης I. 320.
 Δημητρόπουλος II. 50.
 Deniel R. 51.
 Dennis G. T. 118, 119.
 Δεντάκης B. 280.
 Denzler G. 199.
 Derrett J. 73.
 Deseille P. 255.
 Διαμαντάκος Στ. 321.
 Διώτης I. 281.
 Dix G. 98.
 Dombois H. 322.
 Dujcev I. 200.
 Dupont J. 201.
- Ἐνισλειδης Xp. 215.
 Ercole G. d' 228, 229.
 Ernst J. 229a.
- Fabbrini F. 86.
 Ferrari L. 246.
 Fink K. A. 41.
 Fitzmyer J. A. 74.
 Florowsky G. 266.
 Freudenberger R. 62-64.
- Garcia y Garcia A. 24.
 Γεωργιάδης Ἄστ. 221, 323.
 Gerest R. Cl. 324.
 Γιαννόπουλος Γ. 168.
 Giet S. 379.
 Gill J. 141.
 Giordano O. 65.
 Greeven H. 325.
 Griffe E. 66.
 Guillaud R. 230.
 Guillaumont A. 308.
 Guillou A. 120, 121.
- Häring B. 327.
 Hajjar J. 267, 267a.
 Harakas St. 189.
 Harper R. P. 137.
 Harrell P. E. 326.
 Helfer W. 122.
 Hiltbrunner O. 355.

- Hörandner W. 123.
 Ingrams L. 113.
 Jedin H. 41.
 Jeremias J. 216.
 Kahle W. 87.
 Καμπύλης Α. 124.
 Καρακόλης Κ. 4.
 Καρμύρης Ἰ. 5.
 Κατσούρης Β. 309.
 Keresztes P. 67-70.
 Kiessling E. 49.
 Klijn A. F. 75.
 Knowles D. 256.
 Koestermann E. 71.
 Kötting B. 247.
 Κονιδάρης Γ. 36, 202-203, 231.
 Κωνσταντέλος Δ. 353.
 Κωνσταντινίδης Ἐμμ. 37.
 Κούρκου Ἐλένη 155.
 Κοζύρης Θ. 156.
 Kretschmar G. 100.
 Krishker E. 104.
 Lackner W. 149.
 Lahan L. 283.
 Lampe G. W. H. 47-38, 356.
 Laurent V. 125, 139.
 Leenhardt F. 232.
 Le Guillou M. J. 267β.
 Lemerle P. 301.
 L' Huillier P. 203α.
 Ligier L. 380.
 Lods M. 6.
 Longnon J. 126.
 Lopez Martinez N. 233, 234.
 Luddeckens E. 257.
 Lyonnet S. 190, 248.
 Mackenzie J. L. 76, 191.
 Macomber W. F. 204.
 Maehlum H. 235.
 Μανούσακας Μ. 157.
 Margiotta Broglio F. 170.
 Margot J. C. 328.
 Μαριδάκης Γ. 329.
 Μαρίνος Τ. 295.
 Marot H. 312.
 Marrou H. 205.
 Masson J. 284.
 Matschke K. P. 88.
 May G. 142.
 Mazal O. 127.
 Meinhold P. 45.
 Μελέτιος 150.
 Meneghelli R. 52.
 Metzger H. 114.
 Meyendorff J. 206.
 Moingt J. 236, 330.
 Momigliano A. 89.
 Montgomery H. 90.
 Moody D. 217.
 Mortari Luciana 249.
 Μουρατίδης Κ. 171, 273, 331, 382.
 Μπεντεράμπερ Γερούσης Αίμ. 317.
 Μπόνης Κ. 38.
 Μπουγάτσος Ν. 250.
 Μπούμης Π. 237.
 Muraille P. 7.
 Murga J. L. 310, 357.
 Musurillo H. 115.
 Nagel P. 258.
 Νικολόπουλος Π. 128, 158.
 Ohnsorge W. 207.
 Οικονομίδης Ν. 129.
 Οικονόμου Δ. 286.
 Orabona L. 332.
 Ὀρλάνδος Α. 138.
 Ortiz de Urbina I. 285.
 Ostrogorsky G. 42, 43, 130, 131.
 Oudot I. 131.
 Παναγιωτάκης Π. 133.
 Παναγιωτάκος Π. 25, 172.
 Παναγόπουλος Ἰ. 39, 169, 173-174, 181.
 Πανταζόπουλος Ν. 151, 153, 161, 358.
 Παπαδάτος Στ. 387.
 Παρασκευαΐδης Χρ. 238.
 Parsons P. 116.
 Pericoli R. 259.
 Pernveden L. 8.
 Πετριτάκης Ι. 26, 54, 108, 175, 176, 333.
 Πέτροβιτς Μ. 91.
 Petzold H. G. 239, 334, 335.
 Pezzella S. 78.
 Φαράντος Μ. 208.
 Φούγιας Μεθόδιος 251, 313.
 Plöchl W. M. 27, 159.
 Podolecki J. 218.
 Πολύκαρπος μητρ. Σισανίου καὶ Σιατίστης
 9, 177.
 Potz A. 28.
 Quasten J. 46.
 Quecke H. 106.
 Rahner H. 10, 72.
 Rall H. 162.
 Ράλλης Κ. 287.
 Ritter A. M. 143.
 Romanink C. 240.
 Ronio-Varela A.M. 17.
 Rübsam W. 49.
 Runciman St. 152.
 Rutledge D. 144.
 Ryla B. 109.

- Σάκκος Στ. 101.
 Σαλάχας Στ. 178.
 Sangiorgi W. 53.
 Satake A. 209, 241.
 Sawicki J. 99.
 Schelke K. E. 242, 336.
 Schlier H. 243.
 Schmaus M. 244.
 Schrankenburg 337.
 Sierra Bravo R. 145.
 Spinetoli O. da 210.
 Staats R. 146.
 Στάν Α. 29, 30, 268.
 Σταυρίδης Β. 282.
 Stiernon D. 102, 103.
 Stockmeier P. 245.
 Στογιόγλου Γ. 160.
 Στράγγιας Θεόκλητος 31.
 Straub J. A. 92.
 Stuiber A. 44.

 Thomas G. 93.
 Timiadis E. 269.
 Τιφτιξόγλου Β. 292.
 Topping P. 126.
 Traversa A. 117.

 Τριανταφύλλου Κ. 384.
 Τρωϊάνος Σπ. 32, 94, 154, 219, 295.
 Τσανκοβα-Πέτκοβα Γενοβέφα 211.
 Τζαννετᾶτος Θ. 132, 134-135.

 Van den Ploeg J. P. 252.
 Van Molle Marie-Madeleine 105.
 Vasica J. 110.
 Vogt J. 95.
 Vogt H. S. 11.
 Vries W. de 212-213.

 Walker R. 55.
 Wawryk M. 260.
 Wengler W. 193.
 Westerink L. G. 147.
 Wilson N. 136.
 Winkelmann F. 12.
 Wipszycka E. 224.
 Wirth P. 293, 338.

 Ζελλέκε Κιφ. 13.
 Ζέπος Η. 339.
 Zilliacus H. 112.
 Zivojinovic M. 359.
 Zuzek J. 33-34.